

Barendregt

wijziging ook een gevolg is van het optreden van de Tweede Kamer. Die heeft destijds bij de behandeling van het wetsvoorstel nadrukkelijk aangedrongen op een verruiming als het gaat om de kleinere schaal voor de kinderopvang.

Ik veronderstel ook, dat de heer Boorsma vanuit de samenleving een stapel brieven heeft ontvangen waarin wordt gepleit voor de mogelijkheid van de gastouderopvang. Ik vind het eigenlijk jammer dat de staatssecretaris hierover niet heeft gesproken, want dit gegeven zal bij het kabinet de nodige indruk gemaakt hebben en mede hierdoor zal men toch wel gezegd hebben: er moet iets gebeuren.

De heer **Boorsma** (CDA): Voorzitter! Ik heb gezegd, dat ook andere fracties op het bewuste punt hebben gewezen. Ik heb bijvoorbeeld herinnerd aan de opstelling van de Partij van de Arbeid. Die stond mij nog het best voor de geest. Als de heer Barendregt de stukken erop naleest, zal hij zien en dus moeten erkennen dat de meeste aandrang is uitgeoefend door de CDA-fractie.

De heer **Barendregt** (SGP): Voorzitter! Deze opmerking onderschrijf ik van harte, maar ik wijs er wel op, dat ook in de Tweede Kamer door de fractie van het CDA alsmede door andere fracties is aangedrongen op de mogelijkheid die hier ook werd bepleit en die nu door het kabinet wettelijk is vastgelegd. Ik verheug mij daarover. Dat heb ik ook in eerste termijn gezegd. De kleinschaligheid die men nu heeft ingebracht, wordt door ons bijzonder positief gewaardeerd. Dat heb ik eerste termijn heel nadrukkelijk gezegd. Ik hoopte echter dat van de kant van het kabinet gezegd zou worden: nu hebben wij de stimuleringsperiode gehad, de zaak is op poten gezet en kan functioneren en wij trekken onze handen ervan af; nu moet men maar marktconform gaan opereren, zoals mevrouw Terpstra destijds in de Tweede Kamer zei. Als de staatssecretaris nu zegt dat men die kant op wil, zal mijn fractie wellicht nog voor dit wetsvoorstel kunnen stemmen. Er is dan als het ware sprake van een interimperiode die een overgang betekent naar het marktconform functioneren van de kinderopvang. Als dat zo zou zijn geweest, hadden wij onze medewerking aan dit

wetsvoorstel willen geven. De antwoorden van de staatssecretaris zijn er echter zeer duidelijk over dat er absoluut geen sprake is van dat de overheid zich in subsidiabele en in fiscale zin van de kinderopvang zal terugtrekken. Ik ben de staatssecretaris erkentelijk voor die duidelijkheid, omdat wij ons standpunt zouden bepalen aan de hand van zijn antwoord. Helaas moet ik zeggen dat wij daarom geen steun zullen kunnen geven aan deze wetsvoorstellen.

□

Staatssecretaris **Vermeend**: Voorzitter! Wat de novelle en de aanleiding daartoe betreft, heb ik gewezen op de gedachtenwisseling met de Eerste Kamer, ook in ruimer verband. Vervolgens heb ik ook gewezen op de bijdrage van de CDA-fractie. Het is mij niet ontgaan dat een brede kamermeerderheid bezwaar had tegen het voorliggende wetsvoorstel. Ik wil hier dus niet de indruk wekken dat ik niet gekeken heb naar die ruime kamermeerderheid. Ik vermeld dit nog even voor de geschiedenis.

Het spijt mij dat ik de heer Barendregt niet heb kunnen overtuigen. Ik respecteer evenwel zijn standpunt hierover.

De beraadslaging wordt gesloten.

De wetsvoorstellen wordt zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de fractie van de SGP wordt conform artikel 121 van het Reglement van orde aantekening verleend, dat zij geacht willen worden zich niet met de wetsvoorstellen te hebben kunnen verenigen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Algemene regels inzake de waardering van onroerende zaken (Wet waardering onroerende zaken) (22885).**

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Muijen.

Ik maak de leden erop attent dat de heer Van Muijen zijn maiden-speech houdt.

□

De heer **Van Muijen** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het doet mij veel genoegen dat ik, nu ik voor het eerst in dit huis het woord mag voeren, dat kan doen over een onderwerp dat mij zo na aan het hart ligt, te weten de belastingheffing. Het is immers het instituut van de belastingheffing geweest dat aan de basis van onze democratie heeft gestaan. Degenen die indertijd riepen: "no taxation without representation", hebben zich echter geen voorstelling kunnen maken van het gecompliceerde stelsel van heffingen, noch van de belastingdruk waaronder de burger heden ten dage gebukt gaat. Alleen aan belastingen op het niveau van het Rijk kennen wij al zo'n 25 heffingen. Daarbij komen dan nog de talloze heffingen van de lagere overheden. Het systeem dreigt onbeheersbaar en oncontroleerbaar te worden. Toen ik 25 jaar geleden onder prof. Hofstra, een zeer illustre partijgenoot van deze staatssecretaris van Financiën, het belastingrecht mocht bestuderen, telde de vakstudie inkomstenbelasting, het standaardwerk voor de fiscalist, vier kloeke delen. Inmiddels zucht mijn boekenplank onder veertien delen met een lengte van in totaal ruim één meter twintig.

Het mag dus nauwelijks verbazing wekken dat de gewone, niet fiscaal geschoolde burger volstrekt het spoor bijster is geraakt en veelal nog slechts door inschakeling van deskundigen aan zijn verplichtingen kan voldoen. Is het wettelijke systeem al ingewikkeld, erger nog is het verschijnsel dat de coördinatie tussen de verschillende middelen niet of slechts zeer beperkt aanwezig is. En dan kom ik tot het voorliggende wetsvoorstel Algemene regels inzake de waardering van onroerende zaken. Wie kan immers nog uitleggen waarom de waarde van een woning voor de toepassing van het huurwaardeforfait in de inkomstenbelasting wordt vastgesteld op f 240.000 en dezelfde woning voor de onroerendezaakbelasting op f 120.000 wordt gewaardeerd? De burger begrijpt dit in ieder geval niet en vermoedt - niet altijd geheel ten onrechte - snode bedoelingen, met name achter de lage waardering voor de onroerendezaakbelasting. Door deze onduidelikheden wordt de burger niet gestimuleerd in het correct nakomen

Van Muijen

van zijn fiscale verplichtingen en zal hij denken dat, waar de overheid al waardeert naar het haar uitkomt, hij zijn fiscale verplichtingen ook kan nakomen naar het hem uitkomt. En daarin schuilt een groot gevaar.

Collega Postma verwees in zijn betoog naar aanleiding van de begroting van de minister van Binnenlandse Zaken al naar het risico van de afnemende burgerzin. Met name als het gaat om de relatie fiscus-contribuabele, zal het begrip "burgerzin" een belangrijke rol moeten blijven spelen.

Mijnheer de voorzitter! Na deze wat algemene opmerkingen zal het duidelijk zijn, dat ik ieder wetsvoorstel dat een bijdrage kan leveren aan de vereenvoudiging en stroomlijning en daarmee aan een beter begrip door de burger van ons fiscale stelsel van harte toejuich. Dit wetsvoorstel zal een zodanige bijdrage kunnen leveren. In dit kader herinner ik de bewindslieden ook nog graag aan hun toezeggingen, gedaan tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer over de verstrekking van uitvoerige informatie over de nieuwe regelingen aan de burgers.

Niettegenstaande de waardering die ik heb voor de grondgedachte van dit wetsvoorstel, heb ik toch nog enige zorgen. Ik hoop dat deze door de bewindslieden kunnen worden weggenomen. De eerste zorg die in de CDA-fractie breed leeft, betreft de waardering van de kerkgebouwen. Op dit punt is reeds een aantal keren, zowel mondeling als schriftelijk, met de bewindslieden van gedachten gewisseld. Door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken is tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer bevestigd dat voor kerken en monumenten geldt dat de waardering te hoog is, als zij uitgaat boven de waarde die de onroerende zaak heeft voor wie dan ook, inclusief de eigenaar. Afgezien van het feit dat dit een niet erg duidelijk criterium is, neemt de staatssecretaris direct weer afstand van haar uitspraak door te stellen dat een en ander niet betekent dat de waarde van de onroerende zaak direct heel laag gesteld mag worden, indien de eigenaar geen financiële mogelijkheden heeft om te investeren in een vervangend gebouw. Dat is een situatie die zich bij nogal wat kerkeigenaren zal voordoen. Overigens gelden mijn opmerkingen

in dezen niet uitsluitend gebouwen voor de christelijke eredienst, maar alle gebouwen waarin mensen plegen samen te komen om hun godsdienst of levensbeschouwing te beleven.

Mijnheer de voorzitter! Duidelijkheid in wetgeving op fiscaal gebied is belangrijk. Als ik de situatie goed begrijp, hebben de bewindslieden willen toezeggen dat door de invoering van de Wet WOZ en de daarin neergelegde waardering, ook indien de waarde in het economische verkeer van de desbetreffende kerk lager ligt dan de gecorrigeerde vervangingswaarde, de belastingdruk voor kerkgebouwen, niet zijnde rijksmonumenten, niet zal toenemen. Deze benadering strookt overigens volledig met het reeds uitgesproken adagium dat de Wet WOZ geen belastingverhogende bedoelingen heeft en dat de geraamde meeropbrengst uitsluitend het gevolg is van een correctere toepassing van onder meer het huurwaardeforfait.

Dat mijn fractie zich op dit punt zorgen maakt, is niet zo vreemd. In de inmiddels verschenen Waarderingsinstructie 1995 wordt namelijk op geen enkele van de ruim honderd pagina's het begrip kerkelijk gebouw ten tonele gevoerd. En dat is nota bene een van die specifieke categorieën gebouwen waaraan tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel tot op dit moment zeer veel aandacht is besteed. Ook de hiervoor gememooreerde toezegging van de staatssecretaris vind ik met geen woord terug in de waarderingsinstructie, terwijl ik haar daar nu juist zo graag had gezien. Als ik daarentegen in de Waarderingsinstructie op pagina 76 lees dat voor de vervangingswaarde van de grond moet worden gekeken naar uitgifteprijzen op vergelijkbare locaties – ik realiseer mij dat kerkelijke gebouwen veelal in de centra van gemeenten en dus meestal op de duurste locatie gesitueerd plegen te zijn – nemen mijn zorgen alleen maar toe. Ik vat het voorafgaande samen in een paar vragen.

- Kan de staatssecretaris bevestigen dat kerkgebouwen als gevolg van de invoering van de Wet WOZ niet zwaarder zullen worden belast dan op dit moment?

- Is de staatssecretaris bereid om te bevorderen dat de waarderingsinstructie zodanig wordt aangepast dat dit uitgangspunt hierin wordt

vastgelegd?

- Is mijn visie juist dat de wijze waarop in de waarderingsinstructie de vervangingswaarde van de grond wordt gedefinieerd, in veel gevallen aanleiding zal zijn tot een substantieel hogere vervangingswaarde van juist kerkelijke gebouwen?

- Is de staatssecretaris bereid om ook op dit punt te bevorderen dat de waarderingsinstructie aangepast zal worden?

In de schriftelijke voorbereiding van dit plenaire debat is gevraagd naar een onderbouwing van de stelling dat de werkdruk van de rechterlijke macht zal afnemen. Het antwoord op deze vraag kan mij vooralsnog niet overtuigen. Het aantal te taxeren objecten bedraagt 7 miljoen, waaronder 6 miljoen woningen. Hoeveel van deze taxaties zullen aanleiding geven tot een bezwaar- of beroepsprocedure? De calculerende burger, geconfronteerd met een beschikking waaruit voor een periode van vier jaar voor een aantal verschillende belastingen soms niet geringe financiële consequenties zullen voortvloeien, zal uiterst kritisch zijn in de acceptatie van de vastgestelde waarde. Wellicht leidt dit slechts in 1% van de afgegeven beschikkingen ten slotte tot een procedure. Dit lijkt mij nog een voorzichtige schatting. Dit betekent in die situatie evenwel in ieder geval enige tienduizenden beroepsprocedures. Uit het zojuist verschenen jaarverslag van de gerechtshoven blijkt dat in 1993 bij de vijf belastingkamers van de hoven 19.659 beroepsprocedures aanhangig werden gemaakt. Natuurlijk, er zullen geen dubbele procedures meer worden gevoerd, maar dit aantal is slechts uiterst gering vergeleken met het door mij gevreesde aantal procedures tegen de waardebeschikkingen.

Dit brengt mij tot een ander, hiermee samenhangend punt. Dat de belastingkamers in het aan de orde zijnde wetsvoorstel zijn belast met het beslechten van de geschillen rond de waardebeschikkingen is historisch gezien zeer goed verklaarbaar. Specifieke know-how op het gebied van taxaties ontbreekt evenwel bij de belastingkamers. Deze doen slechts uitspraken over aanslagen. Indien uitsluitend de waardering van een onroerende zaak ter discussie staat en beide partijen zich bedienen van door deskundigen uitgebrachte taxatierapporten,

Van Muijen

eindigt een procedure vaak doordat de rechter "in goede justitie" de waarde vaststelt op het gemiddelde van de twee voorliggende rapporten.

De procedures, zoals die zullen worden gevoerd naar aanleiding van de afgewezen bezwaren tegen de waardebeschikkingen, zijn geen belastingprocedures. De specifieke expertise om deze geschillen te beslechten, ontbreekt bij de belastingkamers van de hoven. Had het, gelet op de hiervoor aangevoerde argumenten, niet veel meer voor de hand gelegen om de nieuw gevormde bestuurskamers van de rechtbanken te belasten met deze procedures? Zijn de bewindslieden bereid om deze gedachte nader te overwegen? Indien dit niet het geval is, erkennen zij dan dat een zeer groot aantal procedures te verwachten is en dat nader beraad met de gerechtshoven nodig is om te voorkomen dat ongewenste verstoppingsverschijnselen optreden?

In de schriftelijke voorbereiding van dit debat is door mijn fractie ook gevraagd naar de toepassing van de Wet WOZ voor die belastingwetten waarvoor de Wet WOZ op dit moment nog niet geldt. In het antwoord geven de bewindslieden aan dat voor – ik citeer – "het successierecht en andere incidentele heffingen, zoals de overdrachtsbelasting, de in het kader van de Wet WOZ vastgestelde waarde wel als een referentiegegeven zal dienen". Als sprake is van een verkoopsituatie – bij de heffing van overdrachtsbelasting zal dat in het merendeel van de gevallen zo zijn – dan bestaat geen behoefte aan een getaxeerde waarde. De heffingsgrondslag is de waarde. Die waarde is ten minste gelijk aan de tegenprestatie. Het kan toch niet zo zijn dat bij transacties tussen van elkaar onafhankelijke partijen de overdrachtsbelasting wordt geheven over de WOZ-waarde?

Het antwoord op de vraag waarom de WOZ-waarde nog niet kan worden gehanteerd bij de heffing van successie- en of schenkingsrecht is niet overtuigend. Met name indien sprake is van een niet-verkoopsituatie, zoals bij vererving, of een onder niet van elkaar onafhankelijke partijen tot stand gekomen overeenkomst die aanleiding zou kunnen geven tot de heffing van schenkingsrechten, is het instrument van de WOZ-waarde een

uiterst waardevol hulpmiddel en doet de term "referentiegegeven" afbreuk aan de beoogde helderheid en duidelijkheid. De duidelijkheid zou ermee zijn gediend, indien werd aangegeven dat de eventueel aangepaste WOZ-waarde ook voor het successie- en schenkingsrecht zou gelden. Hetzelfde geldt met name ook voor de vermogensbelasting. Het lijkt toch niet goed denkbaar dat voor het bepalen van het huurwaardeforfait in de inkomstenbelasting een andere waardering wordt gehanteerd dan voor de vermogensbelasting.

Mijnheer de voorzitter! Ik hoop dat ik erin ben geslaagd om de bewindslieden te overtuigen van het feit dat ik sympathiek sta tegenover de grondgedachte van dit wetsvoorstel. Of ik mijn fractie evenwel zal adviseren om het wetsvoorstel te steunen, hangt af van de beantwoording van de door mij gestelde vragen, met name voor zover deze betrekking hebben op de waardering van de kerkelijke gebouwen.

De **voorzitter**: Mag ik u namens de Kamer als eerste feliciteren met uw maiden-speech? Zelfs voor iemand die ietsje later binnenkwam, was die zeer herkenbaar, om een aantal redenen. De eerste is misschien uw studie bij de heer Hofstra, ook door mij altijd zeer bewonderd om zijn helderheid, naast zijn politieke opvattingen, maar dat terzijde. Vervolgens door de accenten die u legt, zowel op de kerkgebouwen als op de rechterlijke macht, twee essentialia in de cultuur van Nederland en Nederland als rechtsstaat. Ten slotte was uw speech herkenbaar in het voorbehoud dat u maakt, in die zin dat u uw eendoordeel pas geeft na de parlementaire discussie. Ik feliciteer u met uw maiden-speech.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

□

De heer **Talsma** (VVD): Voorzitter! Ik sluit mij aan bij uw gelukwens aan de heer Van Muijen met zijn maiden-speech.

Ik zal over twee punten spreken, hoewel wij wel meer punten in de schriftelijke voorbereiding hebben aangevoerd. Eerst maak ik een korte opmerking over de Waarderingskamer. Vervolgens kom ik op een

uiterst belangrijk punt, namelijk de waarderingsgrondslag, zoals die in artikel 17 van het wetsvoorstel staat.

Wij hebben gevraagd of de beslissingen van de Waarderingskamer enerzijds en die van de diverse belastinggerechtshoven anderzijds elkaar niet zouden overlappen. Het antwoord van de regering luidt dat dit niet het geval is. Er wordt aangegeven dat de Waarderingskamer begint met haar coördinerende werk, dat de gemeenten al helemaal zijn ingespeeld op die activiteiten, dat zij pas daarna met hun belastingheffingen komen en dat het elkaar dus niet bijt. Dat spreekt mij op het eerste gezicht wel aan, maar ik kan mij dat toch niet goed voorstellen. De Waarderingskamer houdt zich bijvoorbeeld bezig met een hele woonwijk en komt daar tot bepaalde waarderingsmaatstaven. In het wetsvoorstel wordt op dat punt over peilpunten gesproken. Zo nodig geeft de Waarderingskamer ook aanwijzingen aan de gemeenten. De gemeenten leggen vervolgens bepaalde aanslagen op.

Een bepaalde eigenaar of bewoner van één enkel perceel komt dan bij de belastingrechter. Ik heb het gevoel dat dan wel degelijk dingen door elkaar heen gaan lopen. In dat kader hebben wij met name gevraagd – die vraag is nog niet beantwoord, dus ik zie de beantwoording daarvan nog graag tegemoet –: Als dit het geval is, is de belastingrechter dan gebonden aan de uitspraken van de Waarderingskamer? Nogmaals, ik zie die conflictmogelijkheid zeker. Ik meen de rechtspraak in het algemeen enigszins te kennen. Het lijkt mij dat de rechter zich niet gebonden zal achten, als dat niet door uitdrukkelijke wetsbepaling wordt voorgeschreven. Ik zie dat de staatssecretaris van Financiën bevestigend knikt. Hij meent dus ook dat de belastingrechter niet gebonden is. Het is toch wel buitengewoon belangrijk dat dit in de wet wordt neergelegd, anders kweken wij weer eindeloze jurisprudentie. Als de staatssecretaris uitdrukkelijk stelt dat de belastingrechter geheel vrij is en dit in de Handelingen wordt opgenomen, bestaat daarover duidelijkheid. Voor mij rijst wel enigszins de vraag of de Waarderingskamer haar werk effectief kan doen als dat werk wordt doorkruist door een belastingrechter.